У пошані до піонерів – лицем до молоді!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюзу: 435-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXVII. Ч. 171. ВІВТОРОК, 22-го ВЕРЕСНЯ 1970 ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК. ЦЕНТІВ 15 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, SEPTEMBER 22, 1970 No. 171. VOL. LXXVII.

— КОРОТКІ ВІСТІ —

Понеділок, 21 вересня 1970

В АМЕРИЦІ

ПРЕЗИДЕНТ ЗАРЯДИВ, ЩОБ ЗАБОРОНИТИ страйк залізничників на 60 днів, під час яких 5-членна комісія має старатися привести до порозуміння між чотирма спілками залізничників і 71 залізничою компанією. Цю комісію має найменувати Президент згідно з законом про працю на залізницях. Асистент секретаря праці В. Дж. Юзері заявив журналістам, що Ніксон отягався вмішуватися до спору залізничників із залізничими компаніями, але коли йому з'ясували, яку шкоду для економіки може спричинити загальний страйк на залізницях, тоді рішився скористати зі свого права та відкласти страйк для „охолодження" умів тих, що будуть переговорювати. Страйк мав початися у вівторок 22 вересня.

МІСТО ҐЛЕН КОВ ПІД НЮ ЙОРКОМ старається продати совєтську 36-акрову посілість за те, що її власники не заплатили міського податку у висоті 48,000 долярів. Совєтська місія до ОН не хоче платити податку на основі консулярного порозуміння з 1968-го року, згідно з яким закордонні амбасади та делеґації до ОН не платять місцевих податків. Але посадник міста Ґлен Ков Андрю Дж. ДіПаоля твердить, що ця посілість не є жадним бюром для урядування, тільки вакаційним відпочинковим домом. Суддя стримав продаж цього мастку, що мало статися 28 вересня, щоб не погіршувати совєтсько - американських стосунків.

АРҐЕНТИНСЬКИЙ УРЯД ПЕРЕБИРАЄ на власність держави всі приватні комунікаційні засоби, такі як телефонічні і лелеграфічні компанії та кабель. Ці комунікаційні засоби були власністю Італії, Великої Британії та ЗСА, тепер вони будуть націоналізовані, удержавнені і ще не знати чи арґентинський уряд дасть якесь відшкодування за сконфісковане майно. Інші латинські держави, конфіскуючи чуже майно, давали незначне відшкодування деколи, а найчастіше стверджували, що чужі компанії вже дістали заплату за свої інвестиції, бо мали прибутки зі своїх бизнесів. В Арґентині чужі інвестиції в комунікаційні компанії становлять коло 20 мільйонів долярів.

ОСОБИСТІ ПРИБУТКИ АМЕРИКАНЦІВ в серпні ц. р. збільшилися на 4 більйони долярів і становили 807.4 більйона в річному відношенні. Річне відношення дістаємо таким способом, що прибутки одного місяця множимо через 12. Про це звітує Департамент Торгівлі, який одночасно повідомляє, що в серпні зменшився рух в будівельному промислі, що в трьох місяцях (травні, червні й липні) виказував поліпшення. Дорадник Президента Гендрик С. Гавтекер твердить, що „найгірше" в економіці вже минулося. Цього року особисті прибутки американців пересічно збільшувалися по 3.5 більйона долярів місячно. Серпневе збільщення дещо більше.

У СВІТІ

МІНІСТЕР ЗАКОРДОННИХ СПРАВ ФРАНЦІЇ РОБЕРТ ШУМАН ВИГОЛОСИВ в минулу п'ятницю велику промову на Генеральній Асамблеї Об'єднаних Націй, заявившись рішуче за допущення Комуністичнчого Китаю до ОН та за признання Японії постійного місця в Раді Безпеки ОН. Шуман заявив теж в імені Франції підтримку для заходів Британії, Данії, Норвеґії й Ірляндії щодо приступлення до Европейської Економічної Спільноти.

АПОСТОЛЬСЬКА СТОЛИЦЯ ПРОГОЛОСИЛА заклик на 5.000 слів до продовжування розмов між Християнськими Церквами в дусі „покори і скромности" збоку католиків, з відкиненням почуття вищости. Але всередині Католицької Церкви продовжується фермент. Ганс Кюнґ, професор католицької теології в університеті Тібінґен в Західній Німеччині, видав книжку з різкою критикою доґми про непомильність Папи та з засудженням обов'язкового целібату.

ГРЕЦІЯ ОТРИМУВАТИМЕ від Америки знову військово - економічну допомогу без обмежень, які поставлено після приходу в Греції до влади правого військового режиму. Заповіджено вислання до Греції важкої зброї, як танків, панцерних возів і джетів. На те рішення американського уряду вплинуло загострення ситуації на Близькому Сході: Греція є членом НАТО і дозволяє Америці тримати воєнні кораблі в її портах.

В МІСТІ КАЛЯБРІЇ В ІТАЛІЇ ВИБУХЛИ знову криваві заворушення з багатьма убитими і раненими на ґрунті невдоволення мешканців фактом, що уряд призначив на столицю автономної провінції Калябрії, одної з 15-ох таких провіцій в Італії, менше містечко Катанзаро. Італійський уряд вислав туди відділ війська для заведення ладу.

ПІВДЕННО - В'ЄТНАМСЬКИЙ УРЯД ВІДКИНУВ пропозиції, що їх в четвер минулого тижня зголосила в Парижі представниця В'єтконґу пані Нґуєн Ті Бінь. Речник уряду Південного В'єтнаму в Сайґоні звернув увагу, що американський Сенат відкинув був 55 голосами до 39 ту саму пропозицію сенаторів Гатфілда - МекҐоверна, яку тепер зголосила названа комуністка: щоб ЗСА односторонньо відкликали всі свої війська з В'єтнаму найдалі до 30 червня 1970 р. Названі сенатори пропонували навіть продовжити той термін до кінця наступного року.

Українські клюби почали новий футбольний сезон

Футболісти „Чорноморської Січі" з Нюарку перемогли дружину „Італія" з Ґарфілд, Н.Дж. з рахунком 2:0 в змаганнях за мистецтво „Прем'єр Дивізії" Футбольної Ліґи Шейфера Стейту Ню Джерзі. Ворота для „Ч.-Січі" здобули: Володимир Вільчак в першій півгрі та Лев Вільчак у другій. В цьому сезоні, перші змагання відбулися минулої неділі, 20-го вересня, гратиме перша дружина „Ч. Січі" у згаданій стейтовій лізі Шейфера.

УСК Ню Йорк здобув перемогу 1:0 над дружиною Елізабет СК в перших мистецьких змаганнях „Великої Дванадцятки" Німецько-Американського Футбольного Союзу минулої неділі, 20-го вересня, в Ню Йорку. Одинокі ворота для УСК-у стрілив Мфум.

„Тризуб", Філядельфія, який започаткував сезон в цій же самій „Великій Дванадцятці" НАФСоюзу, потерпів у своїх перших мистецьких змаганнях із „Айнтрахт" поразку з рахунком 1:2. Ці змагання відбулися у Філядельфії.

ГОЛОВНИЙ УРЯД УНС НА НАДЗВИЧАЙНИХ НАРАДАХ ОДОБРИВ ПЛЯН БУДОВИ 15-ПОВЕРХОВОГО ХМАРОСЯГУ, СХВАЛИВ БАГАТО РЕЗОЛЮЦІЙ І РЕКОМЕНДАЦІЙ ДЛЯ ДОБРА ОРГАНІЗАЦІЇ І ГРОМАДИ

Союзівка, Кергонксон. — Новообраний конвенцією в травні цього року Головний Уряд Українського Народного Союзу відбув тут на своїй оселі в днях 18, 19 і 20-го вересня надзвичайні, рекомендовані конвенцією, наради, під час яких одобрено плян і новий кошторис будови 15-поверхового хмаросягу для нових приміщень Головної Канцелярії УНС і „Свободи" та винесено ряд інших резолюцій і рекомендацій для добра організації і громади.

Починають з Богом

Наради започатковано молитвою, яку провели в п'ятницю, 18-го вересня о год. 10-ій ранку капелян Союзівки і парох Керґонксону о. Михайло Горошко та о. Роман Набережний із Скарборо в Канаді. Відкрив наради і дальше ними проводив головний предсідник Иосип Лисогір, вітаючи приявних, зокрема вперше обраних на минулій конвенції головних урядовців. У нарадах, крім головного предсідника, взяли участь усі члени Головного Уряду: заступник головного предсідника проф. Іван Телюк, заступник головного предсідника на Канаду сенатор Павло Юзик, заступниця головного предсідника п-і Марія Душник, заступник головного предсідника і рекордовий секретар Володимир Сохан, головний секретар д-р Ярослав Падох та головний касир Петро Пуцило; головні контролери мґр Іван Геврик, мґр Іван Винник, д-р Богдан Гнатюк, д-р Іван Скальчук і д-р Михайло Данилюк, та головні радні: Василь Дідюк, Степан Гавриш, проф. Тарас Шмаґала, д-р Богдан Футей, інж. Анатолій Дорошенко, п-і Анна Гарас, Дмитро Попадинець, Тарас Шпікула, д-р Анна Чопик, Володимир Запаранюк, проф. Мирон Куропась, мґр Мирослав Кальба, Євген Репета і Андрій Джула та головний редактор Антін Драган.

В нарадах взяли участь почесні члени Гол. Уряду УНС: Володимир Гірняк, Микола Давискиба, Володимир Дідик, Іван В. Іванчук та Роман Слободян. Інші почесні члени: д-р Володимир Ґалан, п-і Марія Демидчук, інж. Степан Куропась і Дмитро Шмаґала надіслали листи.

Звіти і дискусія

Короткі звіти склали тільки головні екзекутивні урядовці та редактор і опісля над ними відбулася дискусія з участю всіх членів Головного Уряду. В дискусії справ відносно організаційної, господарської і видавничо-культурної активности УНСоюзу, як також ряд формальностей.

Створено комісії

Новообраний Головний Уряк на цих перших своїх надзвичайних нарадах створив сім комісій, які в майбутньому під час річних нарад розглядатимуть справи в їхніх компетенціях та представлятимуть пленумові Головного Уряду відповідні звіти і рекомендації. До поодиноких комісій ввійшли:

Комісія для публічних зв'язків і преси: проф. Іван Телюк, сенатор Павло Юзик, Володимир Сохан, проф. д-р Богдан Гнатюк, д-р Іван Скальчук, д-р Михайло Данилюк, д-р Анна Чопик і редактор Антін Драган.

Комісія для жіночих справ: Марія Душник, Анна Гарас, д-р Анна Чопик і почесний член Головного Уряду п-ні Марія Демидчук.

Комісія для справ молоді: мґр Іван Геврик, Василь Дідюк, Степан Гавриш, Тарас Шмаґала, д-р Богдан Футей, Анна Гарас, Мирон Куропась, інж. Анатолій Дорошенко, мґр Мирослав Кальба.

Комісія для справ спорту: Марія Душник, Євген Репета, Дмитро Попадинець, Володимир Запаранюк, Андрій Джула та почесний член Головного Уряду Іван В. Іванчук.

Комісія для канадійських справ: сенатор Павло Юзик, мґр Іван Геврик, Василь Дідюк і Дмитро Попадинець.

Виховно-Дослідчий Комітет: Проф. Іван Телюк, д-р Ярослав Падох, Тарас Шмаґала, інж. Анатолій Дорошенко і Мирон Куропась.

Комісія для фінансових справ: дир. Петро Пуцило, мґр Іван Геврик, мґр Іван Винник, проф. д-р Богдан Гнатюк, Тарас Шпікула і Дмитро Попадинець.

Культурна Комісія УНС: існує традиційно в складі всіх членів Головного Екзекутивного Комітету, всіх редакторів та по одному відпоручникові Головної Контрольної Комісії і Головної Ради.

Після проголошення і прийняття складу поодиноких Комісій, вони відповідно уконституувались, вибравши з-поміж себе голову, заступника чи заступників та секретаря чи секретарів.

Мґр Іван Геврик очолює Контрольну Комісію, Василь Дідюк Головну Раду

У першому дні нарад уконституувалися Гол. Контрольна Комісія та Головна Рада. Гол. Контрольна Комісія уконституувалася так: голова — мґр Іван Геврик, заступник голови — мґр Іван Винник, український секретар — проф. д-р Богдан Гнатюк, англомовний секретар — д-р Іван Скальчук, член Комісії — д-р Михайло Данилюк. Головні радні вибрали собі на голову та речника Василя Дідюка.

Головна Контрольна Комісія, як і Головна Рада, уконституовучись, мали на увазі традиційні засади, вибераючи на відповідні пости своїх членів за скількістю одержаних на конвенції голосів.

Архітекти вияснюють пляни будови хмаросягу

В суботу, 19-го вересня, на наради Головного Уряду УНС загостили архітекти інженер Юліян Ястремський та інженер Аполінарій Осадца і з'ясували головним урядовцям приготовані ними пляни 15-поверхового хмаросягу для приміщень Головної Канцелярії УНС і „Свободи". Справа в тому, що в апробованих уже минулою Конвенцією плянах, зокрема в кошторисі, зайшли деякі зміни, що вимагали апробати Головного Уряду і їх схвалено. Будова цього першого у вільному світі українського хмаросягу над Гудсоном у безпосередньому, відмежованому річкою, але сполученому підземною залізницею сусідстві від світового фінансового центру на Вол Стріті, має початися вже в найближчому часі.

Резолюції і рекомендації

У висліді звітів, нарад і дебат схвалено цілий ряд резолюцій і рекомендацій для добра організації і громади, між ними такі:

— Зрівняти висоту сум допомоги для чоловіків і жінок;

— Заанґажувати асистента головного секретаря і організаційного керівника;

(Закінчення на стор. 4-ій)

Президент вимагає, щоб про порядок в коледжах дбали їхні керівники

Вашингтон. — Перед початком шкільного року президент Ніксон пригадав коледжам та університетам, що вони самі, це значить адміністрація та професори академічних шкіл, повинні дбати про спокій та порядок в кемпусах. Самі проводи академічних шкіл повинні подбати про те, щоб в них панувала академічна свобода, порядок і дисципліна, щоб можна було без перешкод всім працювати. Президент зарядив вислати до 900 університетів і коледжів відбитку статті професора філософії д-ра Сідні Гука з Нюйоркського Університету, надрукованої в щоденнику "The Los Angeles Times", в якій автор обороняє академічну свободу, але вимагає, що про неї мають дбати самі університети й коледжі, які досі часто нічого не робили в тому напрямку, щоб втримати порядок в кемпусах, який порушували лівоцліберальні студенти, створивши інтелектуальні й фізичні застрашування. Президент Ніксон додав до статті професора Гука ще й свого листа, в якому заявляє, що професор Гук вірно представив справу спокою й порядку в академічних школах. Академічні школи хотіли б скинути вину за заворушення в коледжах на федеральний Уряд, за його закордонну і внутрішню політику.

Деякі демократи передбачають, що їхнім кандидатом в 1972 р. буде Ліндзі

Ню Йорк.— До президентських виборів ще більше як два роки, а вже тепер демократичні політики турбуються тим, хто буде їхнім кандидатом при найближчих президентських виборах, щоб можна було перемогти республіканця Ніксона, який напевно старатиметься про перевибір. Щоденник „Ню Йорк Таймс" перевів опитування голов партійних стейтових організацій, демократичних і республіканських в 42-ох стейтах і ствердив, що демократи гадають, що їхнім кандидатом на президента в 1972-му році буде нюйоркський посадник Джан Ліндзі, який тепер формально є республіканцем, але який програв був правибори як республіканець і здобув пост посадника Ню Йорку як незалежний ліберальний кандидат. Деякі члени нюйоркської адміністрації вже тепер заявляють, що Ліндзі направду діє в тому напрямку, щоб здобути номінацію в 1972-му році. Його відвідують демократичні політики з інших стейтів та обговорюють справу кандидатури при найближчих виборах. Опитування виявляють, що Дж. Ліндзі має більше прихильників у великих містах, в сільських районах його майже не знають. Республіканці навіть не думають про ліберала Лндзі, бо вони мають свого кандидата — Ричарда М. Ніксона.

П-на Зірка Глоба обрана на Міс Союзівку 1971 року

Союзівка, Кергонксон, Н.Й. — В рамцях Дня Українського Народного Союзу, що відбувався на цій оселі УНС в Кетскильських горах під час останнього кінця тижня, переведено цього року, як і минулими роками, вибір Міс Союзівки. Переведено вибір з-поміж одинадцяти Краль Тижня Союзівки, вибираних кожного тижня протягом літнього сезону, якими були: Віра Качмарська, Соня Лешко, Христина Шашкевич, Тамара Ващук, Марія Прядка, Христина Мурована, Оксана Савчук, Оксана Бачинська, Дарія Стець, Ліля Тодор й обрана в суботу 19 вересня перед вечірньою забавою одинадцята із Краль Зірка Глоба. Здобула звання Міс Союзівки 1971 року остання із названих — Зірка Глоба, донька Тамари і Бориса Глобів із Йонкерсу, Н.Й., студентка останнього року Йонкерського Гайскулу, учасниця танцювального ансамблю Союзівки, членка Пласту й УНСоюзу. На двох дружок Міс Союзівки обрано Краль Тижня — Христю Муровану та Лілю Тодор. Переводило Вибір Міс Союзівки жюрі в складі: Яків Гніздовський, Майк Мазуркі, інж. Андрій Пащук, інж. Орест Бедрій, п-ні Олена Малко з Балтімору і, як секретарка без права голосу, п-ні Квітка Стецюк. Усіх учасниць конкурсу було десять; не змогла прибути тільки перша з них Віра Качмарська. Майстром церемонії був Володимир Гентиш. Відбувався вибір Міс Союзівки під час забави, до якої грала оркестра Амор.

Тенісовий турнір подвійних гор відбувся на Союзівці

Кергонксон, Н.Й. — Двадцять-дві пари тенісистів взяли участь в турнірі подвійних гор на Союзівці минулої суботи і неділі, 19 і 20 вересня, при гарній погоді та в присутності численних глядачів, які прибули тут з різних місцевостей на традиційний День УНСоюзу. Турнір, що його улаштовував Карпатський Лещетарський Клюб з Ню Йорку, відбувся в трьох конкуренціях. В групі чоловіків перше місце здобула пара Богдан Бурачинський - Зенон Матківський, які перемогли у фіналі Володимира Гука і Зенона Снилика, 10:8, 6:3. Перше місце в мішаній грі припало парі Ліда Базар - Зенон Матківський, які у фінальній грі перемогли Дзвінку Ленець і Юрія Савчака, 6:4, 8:6. В групі юнаків перше місце здобула пара Роман Ракочий - Андрій Бурачинський, перемагаючи у фіналі пару Андрій Ленець - Юрій Фалинський, 6:2, 6:8, 6:4.

Нагороди, що їх уфундувала Союзівка, вручили фіналістам: головний предсідник УНСоюзу Йосип Лисогір, заступниця гол. предсідника п-ні Марія Душник, директори Союзівки пп. Володимир Квас і Данило Слободян, інж. Роман Ракочий та д-р Михайло Снігурович, голова СУАСТ-Схід. Турніром проводили інж. Петро Шиприкевич та інж. Юрій Витанович.

СИРІЯ ПЕРЕВЕЛА ІНВАЗІЮ НА ЙОРДАНІЮ, ЗСА ПОГРОЖУЮТЬ ЗБРОЙНОЮ ІНТЕРВЕНЦІЄЮ

Вашинґтон. — Державний секретар Вілліям Роджерс проголосив в минулу неділю 20 вересня, що за інформаціями Уряду з території Сирії переведено інвазію на територію Йорданії. Державний секретар ствердив, що це „безвідповідальний акт" та закликав Сирію, щоб завернула свої збройні сили з Йорданії, бо її інвазія може поширити тамошній конфлікт. Роджерс заапелював одночасно до всіх „заінтересованих" держав, щоб вплинули на Сирію припинити свою інвазію проти Йорданії. Асистент державного секретаря Джозеф Сіско усно і писемно перестеріг шарж д'аффер совєтської амбасади у Вашинґтоні Юлія Воронцова, щоб СССР вжив свого впливу на Сирію. Совєти є головним постачальником зброї і всяких інших товарів до Сирії, якої лівий уряд відмовився був вести, разом з Єгиптом і Йорданією, мирові переговори з Ізраїлем та завжди пропаґував „соціялістичну революцію" між арабськими державами. Вістку про інвазію Сирії проголосив офіційно йорданський уряд. Сирійський президент Нуреддін аль-Аттасі рішуче заперечив тому твердженню і з свого боку закинув Йорданії, що її танкове з'єднання заатакувало було територію Сирії та що Йорданія говорить про сирійську інвазію на те, щоб дати притоку Америці до збройної інтервенції. Єгипетський президент Ґамаль Абдель Нассер в новому зверненні до йорданського короля Гуссейна закликав його до переведення постанов про перемир'я з партизанськими організаціями, при чому запевнив, що командувач партизанських військ, Ясір Арафат, погодився на перемир'я. Нассер погрожував Гуссейнові ближче нез'ясованими „наслідками", якщо в Йорданії не настане спокій. В столиці Йорданії Аммані перебував шеф єгипетських збройних сил ген. Мохаммед Садек, як також високі представники

(Закінчення на стор. 4-ій)

Понад 400 осіб взяло участь в ювілейнім бенкеті в честь проф. д-ра Вол. Кубійовича в Чикаґо

Чикаґо. (М. Д.) — Минулої суботи, 19-го вересня, тут у приміщеннях готелю Шератон відбувся перший із ряду запланованих бенкетів у честь проф. д-ра Володимира Кубійовича, головного редактора монументальної Енциклопедії Українознавства, з нагоди його 70-річчя та з метою придбання необхідних фондів на завершення заавансованої вже публікації гаслової Енциклопедії. В бенкеті, що його влаштував створений з ініціятиви „Самопомочі" Міжорганізаційний Комітет, взяло участь понад 400 осіб і на ньому були репрезентовані всі прошарки нашого суспільства. Бенкет започаткував коротким словом голова Міжорганізаційного Комітету відомий із своєї власної жертвенности та з організації жертвенности інших на народні, зокрема наукові і виховні цілі, д-р Ілля Мула. Проводив програмою д-р Богдан Ткачук. Ряд привітань відчитав дир. Тарас Ліськевич. Від „Самопомочі" в Дітройті особисто вітав приявного на цьому бенкеті ювілята проф.д-ра Володимира Кубійовича д-р Василь Шкудор. Промовляли: президент „Самопомочі" дир. Роман Мицик, інж. Дмитро Григорчук від Товариства Українських Кооператорів, інж. Богдан Білинський говорив про господаря бенкету „Самопоміч", а про Ювілята та його наукові досягнення говорив проф. д-р Василь Маркусь. Центральною точкою програми був виступ самого ювілята, проф. д-ра Володимира Кубійовича. Закінчив програму екзекутивний директор „Самопомочі" Омелян Плешкевич. Під час бенкету складено або зголошено численні пожертви на видання Енциклопедії. Між численними гостями на бенкеті були приявні душпастирі з місцевих українських католицьких церков св. Николая, св. Володимира і Ольги та св. Йосифа і з православного собору св. Володимира.

Працю І. Коляски про освіту в УССР видано українською мовою

Торонто. — В англомовному канадійському видавництві Пітер Мартін Ассошіейтс вийшла в перекладі на українську мову відома широко праця колишнього комуністичного діяча Івана В. Коляски „Освіта на Радянській Україні". Англомовне видання цієї книги про справжній стан освітньої справи в Україні і про безоглядну й безупинну русифікацію шкільництва в Українській ССР, опубліковане 1968 року, мало широкий відгук в газетах і наукових виданнях Заходу і викликало хвилю брутальних атак совєтської преси на автора. Видано працю І. В. Коляски українською мовою заходами Світової Координаційної Виховно-Освітньої Ради і вона розповсюджується також кооперативою „Плай" у Торонто. В порівнянні до англомовного видання 1968 року теперішнє українське видання поширене, з багатьма доповненнями і додатками, які свідчать про дальше просування русифікації і в СССР і в Україні зокрема. У передмові до цього українського видання автор висловлює надію, що „книжка допоможе читачам-українцям зрозуміти розмір і глибину наступу окупанта, щоб знищити не тільки українську мову та культуру, але й саму українську націю". Книжка складається із дев'яти розділів, в яких подана аналіза совєтської національної політики, як також різних етапів, періодів і ділянок народної освіти і шкільництва в Україні. Ілюстроване це видання багатьма статистичними таблицями і репродукціями різних документальних матеріялів. Завершується книжка І. Коляски вичерпною бібліографією питання та індексом тем і прізвищ.

ПОМЕР ППОЛКОВНИК ІНЖ. ОЛЕКСА АНТИПІВ, КОЛ. ПРОДЕКАН УТҐІ

Дітройт. — В суботу 19-го вересня ц.р. тут помер на 75-му році життя інж. Олекса Антипів, підполковник Армії УНР, колишній продекан УТҐІ, член багатьох громадських організацій. Похорон Покійного був визначений на понеділок 21 вересня ц.р. з похоронного заведення Градовського в Дітройті до місцевої української православної церкви св. Покрови. Тлінні останки сл. п. пполк. Олекси Антипова будуть перевезені до Бавнд Бруку, Н. Дж. і похоронені на Українському Православному Цвинтарі у вівторок 22 вересня 1970 р. о год. 10-ій ранку. Покійний осиротив дружину Ксеню і дальшу родину в ЗСА і в Україні.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Subscription Rates: One year $18.00; six months $9.50; three months $5.00. For UNA members monthly 65¢

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Подвійна мораль

В останньому числі тижневика „Тайм" з 21 вересня ц. р. знаходимо між „Листами" п. н. „Ані одного слова" дуже влучну заввагу: „Протести залунали на сотнях крайових кемпусів після події в Кентському Стейтовому університеті, і я був одним з тих, що закликав перевести страйк у своєму університеті. Але після того, як фізик Роберт Ф. Фасснахт, студент, згинув від бомби, що її підкинув вірогідно хтось із табору „проти естаблішменту", не озвався ні один голос тих молодечих проводирів, які так обурювалися згаданою трагічною подією з минулої весни . . ." Мова тут про демонстрацію у Кентському стейтовому університеті 4 травня ц. р., коли крайова гвардія застрелила чотирьох студентів. Та подія глибоко схвилювала студентські кола і спонукала їх до протестаційних демонстрацій. Але 24 серпня ц. р. вибухла в Математичному Дослідному Центрі Віскансінського університету бомба, внаслідок чого один студент згинув, четверо поранено, знищено наукові праці різних студентів і нароблено матеріяльної шкоди на понад 2 мільйони дол. І про ту подію американські студентські організації — як води в рот набрали.

Є ще інший цікавий причинок до психіки молодих і старших оборонців „громадянських прав". Вони цілий рік обороняли право муринки комуністки Анджелі Дейвіс бути професором філософії в Каліфорнійському університеті. Але коли ЕфБіАй розписало за нею гончі листи, як за тією особою, що крадькома доставила підсудним в Сан Рафаелі в Каліфорнії пістолі, внаслідок чого згинули чотири особи, між ними суддя, — оборонці Анджелі Дейвіс не знайшли жадного критичного слова на її адресу.

Це дивна етика тих, які так завзято атакують і критикують Уряд та „естаблішмент" за всі його ніби протизаконні дії. Відомо, що комуністи сприяють у вільних країнах усім таким діям, за які у себе карають смертю, як, наприклад, за намову до дезерції. Отож і американським комуністам можна не дивуватися. Але дивуватися й жаліти треба, що подвійну мірку до проблеми таких злочинів, як убивство студента, мають діячі ліберального табору і самі таки студенти не-комуністи. Потурання будь-якому теророві в університетських кемпусах погрожує розкладові всього вільного студентського життя, і тому однаково ліві білі „ведермени" з організації Студенти за демократичне суспільство, як і „чорні пантери" є смертельною загрозою для студентської молоді.

„Китайський друг"

Московська „Правда" з 16-го вересня сповістила, що „Президія Верховного Совєту СССР призначила тов. Толстікова Василія надзвичайним і уповноваженим послом СССР в Китайській Народній Республіці". В аритметиці існує залізне правило: „Від переставлення доданків сума не змінюється". Це правило значною мірою стосується й політики. Чи Толстіков, чи Худяков поїде до комуністичного Китаю вмовляти „телякого китайського друга", щоб він підкорився волі Москви — ролі не грає, бо Китай і далі напівголодний, а СССР затримує за собою велетенські масиви земель, забраних російськими царями. За підрахунками військових спеціялістів, Совєтський Союз тримає на довжелезному кордоні з Китаєм понад 70 дивізій високої боєздатности, а „китайський друг", крім армійських частин, вишколює „на всякий випадок" аж 400 мільйонів партизанів.

Від 24 серпня до 6 вересня в Пейпінгу відбувався ЦК комуністичної партії Китаю, на який не були допущені представники СССР. У совєтській пресі про той пленум з'явились вістки в числах 10-11 вересня. „Правда" сповістила: „В комюніке, виданому після пленуму, сказано, що його учасники провели дебати відповідно до порядку денного". Але, зазначає „Правда", „конкретні пункти того порядку денного не названо". З рішень пленуму ЦК комуністичної партії Китаю відомо лише, що відтепер „буде провадитись підготова до скликання у відповідний час Всекитайських Зборів Народних Представників четвертого скликання". Московська „Правда" — орган ЦК КПСС, нарікає, що „комюніке Пленуму містить звичайні антисовєтські випади".

Навіть при умові якогось зговорення між комуністичним Китаєм і Совєтським Союзом не може бути між ними дійсної співпраці й дійсного довір'я: обидві великі імперії живуть надголодь, мають безліч внутрішніх проблем; обидві мають амбіції „керувати комуністичним світовим рухом", обидві націлені на те, щоб загарбувати нові землі й диктувати свою волю світові; в обох імперіях караються десятки різних народів, які в слушний час виступлять як проти Москви, так і проти Пейпінгу.

М. Петрович.

ПОЛІТИКА „ЗЛИТТЯ НАЦІЙ" ПРОДОВЖУЄТЬСЯ

Пресловутою стала уже в світі теза Брежнєва про право інтервенції СССР в кожній „соціялістичній" країні на випадок „загрози" в ній для соціялізму. Таким чином Брежнєв аргументами нібито „інтернаціоналізму" намагається прикрити імперіялістичну політику Москви супроти підлеглих їй сателітних країн, зокрема збройну інтервенцію в Угорщині та Чехо - Словаччині. Звичайно, виключний монополь на те, що є „загрозою для соціялізму", має Москва.

Перебуваючи в столиці Казахстану Алма-Аті з нагоди 50-ліття його совєтської „суверенности", Брежнєв у своїй промові ще раз підкреслив, що такою ж, з його точки зору, стійкою і незламною є совєтська національна політика, яку він називає сьогодні ленінською політикою дружби совєтських народів, ленінською ідеєю інтернаціоналізму. Забув тільки Брежнєв при тому додати, що скристалізувалася ця національна совєтська політика „дружби народів і інтернаціоналізму" за сталінських часів і що вона стала базою сталінських злочинів і ґеноциду, сталінських заходів насильством і терором якнайшвидше довести до „інтернаціоналізму", побудованого на базі російського шовінізму.

За Сталіна почалися масові переселювання неросійських народів, вимішування їх в „одному котьолку" з метою довести до самозникнення. З наказу партійно-державного апарату й під контролею НКВД не тільки сиділи мільйони людей по концтаборах, але й відбувалася плянова мандрівка народів. Балтійці, українці, білоруси мусіли їхати на Схід, щоб там „будувати соціялізм", а з другого боку на їхні місця наїжджав „старший брат", щоб допомагати в „будуванні соціялізму". Таким чином швидкими темпами „інтернаціоналізувались" неросійські республіки.

Ця політика „інтернаціоналізму" продовжувалася й за часів Хрущова, подекуди навіть енергійніше. У зв'язку з цілинною кампанією вимішування населення набрало ще більших темпів, і таким чином сьогодні маємо Казахську „суверенну" республіку з російською більшістю і з казахською меншістю, а протягом 30 років, з часу „добровільного" прилучення Прибалтики до СССР, в балтійських республіках збільшилося число росіян до 30, в містах і до більше відсотків, в Україні, згідно з останнім переписом населення, число росіян знову збільшилося.

За Хрущова цю русифікаційну політику стали теоретично обґрунтовувати і дійшли до висновку, що саме це є прямий шлях до майбутнього соціялістичного злиття націй. Всякої масти „теоретики" доказували, звичайно покликаючись на Маркса та на Леніна, що побудова комунізму вимагає саме тих заходів, які і за Сталіна і за Хрущова в СССР переводили, тобто вимішування населення, геґемонії російської мови і згодом — злиття націй.

Усю цю псевдокомуністичну еквілібристику з усією яскравістю відкрила політична література, що виходить у „самвидавах", українському, російському та інших. Зокрема глибоко проаналізовано цю проблему в Програмі Демократичного руху і ствердженo, що за всім цим криється імперський великодержавницький дух російського мракобісся. Критика проходила дуже часто з позицій марксо-ленінізму, як це найкраще видно з книжки Івана Дзюби „Інтернаціоналізм чи русифікація?", як також з праць відомого молодого російського історика Роя Медведєва, що розкриває суть сталінізму, і з багатьох інших писань наших та російських опозиціонерів.

Проте, Брежнєв під час своєї промови в А л ма-Аті твердо й уперто обороняє старі партійні позиції в галузі національної політики. Для нього Казахстан є ідилією міжнаціонального співжиття. „Скрізь у багатонаціональному Казахстані... працюють і живуть представники майже ста націй. Так скрізь у нашій країні. Це, товариші, і є конкретне втілення на практиці ленінської політики дружби радянських народів, ленінської ідеї інтернаціоналізму".

Отже, як бачимо, ніякі навіть марксо - ленінські арґументи на совєтську верхівку не мають впливу. Вона й далі стоїть на позиціях російського імперіялізму, прикриваючися старою фразеологією, в яку ніхто не вірить. Вона й далі хоче перебудовувати національні республіки на „багатонаціональні". Правда, про злиття націй в СССР уже перестали говорити, але всі організовані ще за Сталіна для цього передумови й заходи сучасне партійне керівництво продовжує виконувати, не бажаючи входити в будь-які діялоги зі своїми молодими марксистами. Для нього це зрадники марксизму - ленінізму. Адже стало вже традицією, що ревізіоністами, націоналістами і всім чим хочете є завжди ті, що так чи інакше протиставляться великодержавно - російському розумінню марксизму-ленінізму.

Інша справа, чи при сучасній ситуації для кремлівської верхівки і її прихвоснів у національних республіках взагалі існує можливість іншого вибору. Перехід на інші позиції, відхід від раз вибраних політичних шляхів на будь - якому відтинку, поступки в бік опозиції, будь - яка лібералізація режиму розворушила б лявіну незадоволення і неспокоїв, і ця лявіна скорше чи пізніше задушила б носіїв сучасного режиму й привела б до розпаду імперії. Тому сучасні совєтські керівники волють не експериментувати і вперто триматися при владі з допомогою старих випробуваних методів. Та, як знаємо, ці методи з дня на день стають менше успішними, труднощі збільшуються і спроможності опанувати ситуацію зменшуються.

У зв'язку з цим тільки наївні можуть думати, що під впливом реальної дійсности совєтські керівники прийдуть до розуму, підуть на компроміси й поступки, і таким чином в СССР проходитиме процес повільної лібералізації і демократизації. Звичайно, цей процес проходитиме, але завжди проти волі й при спротиві панівної кляси. Він буде проходити, бо цього процесу ця кляса не всилі вже припинити. Отже, можна сказати, що процес лібералізації стоятиме в прямо пропорціональнім стосунку до процесу слабшання верхівки й зміцнювання сил опозиції. І врешті - решт одного дня закінчить своє життя не тільки совєтська панівна верхівка, але й імперія.

Ю. Пундик

ЗАБУТИЙ АРТИСТ

Невеличка посилка з Кракова в Польщі — фотографії, листи до матері — пригадала десятками років забутого артиста, Анатолія Довгопільського, мистецьке псевдо Демо, розстріляного німцями у Рівному в 1943 році.

Демо - Довгопільський — за інформаціями його матері, яка перебуває в Кракові — народився 1 січня 1907 р. в Києві, де його батько був службовцем Д е р жавного Банку. В 1919 р. родина евакуювалася до Кам'янця Подільського, де старший Довгопільський перебрав управління банку і допомагав в організуванні Українського університету. Вліті 1920 р. Довгопільські переїхали на Волинь під польською окупацією. Тут батько Анатолія став священиком, один з перших став відправляти Службу Божу українською мовою, за що зазнав шикан збоку влади, викладав релігію в рівенській українській гімназії до 1928 р., коли помер на горляні сухоти.

Ще з Кам'янця Анатолій був активним пластуном. Закінчивши рівенську українську гімназію в 1930 році, він вступив у Варшавську музичну консерваторію (був прийнятий до політехнікуму в Подєбрадах, але не міг дістати візи на виїзд до Чехо-Словаччини), студіюючи інструментознавство, закінчив дві балетні школи і курс вчителя співу. Через кілька років заснував у Варшаві свою балетну школу і виступав у варшавських театрах.

В 1935 був заанґажований до балетних виступів у Парижі, виступав у Лондоні, Атенах, Італії і, десь вкінці 30-их років, в Ню Йорку (у своїх листах згадує зустрічі в Ню Йорку з проф. О. Кошицем „що є правдивою нагородою мені за всю дотеперішню працю: він є невичерпною скарбницею знання українського мистецтва та моєю моральною підтримкою, а його неоцінні поради та вказівки є дорогоцінним камінням на моїм шляху творчих осягів. Крім цього маю багато приятелів серед малярського та музичного світу: П. Гайворонський — відомий композитор, маляр П. Кучмак та інші").

Демо мав пляни залишитися в Америці, але в бурхливі дні Карпатської України (його мати, мабуть помилково, подає 1941 рік) опиняється як „американський кореспондент" (чи не „Свободи"?) в Карпатській Україні. Ранений в бою попадає в Ужгороді в руки мадярів, які, пришиваючи йому шпигунство, сильно його катували. Врятувавшись з мадярської в'язниці, переїхав до Праги, а потім до Кракова. Тут працював в Українському Допомоговому Комітеті і зорганізував свій театр. Здається, в 1942 році (а може ще в 1941-му відразу після вибуху німецько-совєтської війни) приїхав до Рівного, де відразу зорганізував театр. В 1943 р. в хвилі ліквідації української інтеліґенції арештували його німці, а 15 жовтня того ж року розстріляли на відомому в Рівному місці масових розстрілів — Білій вулиці.

Смерть у розквіті творчого віку і необхідність працювати для інших в умовах еміграційного скитання поза рідними землями не дали Довгопільському здійснити його бажання збагатити українську мистецьку культуру. В листах до матері пише: „Все, що має зв'язок з Тобою, Україною, мистецтвом, безгранично дорогим мені є і єдиним". „Мамо, хороша екзотика і культура закордонна, але тягне мене до своїх людей. Я все всотую в себе, як губка, щоб потім переробити і дати моєму народові". А один зі своїх листів, писаних в 1937 р., згадуючи про працю над двома сценаріями, закінчує так: „Життя, життя і життя та його стилізація в мистецтві наповнюють цілу мою істоту"...

Моє знайомство з Демом було дуже побіжне і коротке, але, думаю, на еміграції є люди, які знали його ближче і могли б описати його мистецьку працю.

ВІДСУНУЛИ ДМИТРА БІЛОКОЛОСА

Колишнього так зв. міністра закордонних справ УССР Дмитра Білоколоса, якого замінено Георгієм Шевелем, як уже й раніше повідомлялось, призначив ЦК КПСС надзвичайним і повноважним послом до малої африканської країни Замбії. „Правда" з 16-го верес н я сповістила, що Д. Білоколоса призначено „по совместітельству" ще й надзвичайним і повноважним послом до ще меншої країни, республіки Вотсвана. Ні в попередній вістці, ні тепер „Правда" не згадує про те, що Дмитро Білоколос був „міністром закордонних справ" УССР, ані хто його замінив на тому функціонерсько м у посту.

НА МЕДИЧНІ ТЕМИ

Редаґує: д-р Михайло Данилюк

ХОЛЕСТЕРОЛ У ХАРЧАХ

У новіших часах без сумніву стверджено, що кількість споживаного в харчах холестеролу має великий вплив на захворювання судин, а серед них передусім — судин серця, нирок і мозку. Правда, не кожна людина має однаковий метаболізм холестеролу, себто не кожна однаково „спалює" і переробляє спожитий холестерол, але вплив його, менший чи більший, спостерігається у всіх людей. Взаємовідношення холестеролу і загального метаболізму (обміну речовин) — це окрема тема, яка, особливо в останніх місяцях, набирає більшого розголосу в медичній літературі, і ми до цієї цікавої теми повернемось. Зараз нас цікавить саме питання холестеролу, як такого, що його споживаємо кожного дня.

Перед поданням деяких фактів про холестерол у харчах пригадаймо ще з попередніх наших статтей у минулих роках кілька основних інформацій. Що таке холестерол? Чим він важливий або, правильніше, загрозливий для людини?

Висловлюючись популярно, можна сказати, що холестерол — це один із групи т. зв. ліпідів, себто одна з форм товщу, який попадає у людську кровоносну систему внаслідок споживання і перетравлювання різних харчів з товщами. Деякі харчі, перетворившись у нашому шлунково - кишковому тракті, дають у кров більше цього виду товщу, який залишається у формі холестеролу, а деякі менше.

Останні досліди виказали, що група т. зв. ліпопротеїнів, себто комбінація протеїни (білка) з кількома родами товщу в одній великій молекулі, є основою поставання атеросклерози в судинах, коли вони накопичують зайву кількість товщевих згрубінь на своїх стінках, і тим самим можуть привести до звуження проходів, а іноді і їх замкнення. Серед родів товщу, які в згаданій молекулі нищать стінки артерій, чи не найосновнішу ролю відіграє якраз згаданий холестерол. Накопичуючись зайвою кількістю на стінці артерії, він спроможний витворити товщеву ранку, замкнення судини тощо. Отже, логічно виходить, що чим більший вміст холестеролу в крові, тим більшою стає загроза захворювання судин.

Де він береться в нашій крові? Як згадано раніше, з харчів, які щодня споживаємо. Власне, позбутись холестеролу повністю неможливо, бо тоді, либонь, треба було б голодувати, але є певні межі його споживання, якщо людина хоче уникнути надміру його, а тим самим уникнути атеросклерози. Тож елементарні знання про вміст холестеролу в різних харчах — це необхідність для сучасної людини.

Холестерол у б і л ь шій кількості знаходиться у т. зв. насичених товщах, які походять від усяких видів тваринних товщів. Сюди передусім належить товщ із м'яса, сала, смальцю, а також похідні товщі з масла, сметани, сиру. До високих на холестерол продуктів належить також яєчний жовток. Низьким же вмістом холестеролу або навіть його повною відсутністю характеризуються рослинні харчі та олії. Одначе, цієї інформації не вистачає, бо є ще один важливий фактор: кальорійність харчів. Справа в тому, що хоч людина і може споживати насичені товщі малими кількостями вона, споживаючи їх кількостями більшими від потрібної, набиратиме ваги і тим створюватиме більшу можливість накопичення з а г ального товщу в крові і холестеролу.

Із-за згаданих причин, а також тому, що різні харчі мають свої власні прикмети щодо холестеролу і кальорійности, варто познайомитись з харчами, які постачають цей капосний холестерол та зайві кальорії. Нижче подаємо список таких основних харчів, визначаючи кількість холестеролу на 100 грамів (приблизно 3 1/2 унції) спожитого харчу, при чому цифра в дужках означає кількість кальорій цього харчу на 100 грамів:

Сало — холестеролу 90 міліграмів (611 кальорій); воловина — 70 (135); масло — 250 (716); швайцарський сир — 100 (398); білий сир — 15 (106); сметана — 120 (374); марґарина — 0 (720); повне молоко — 11 (65); відтягнене молоко — 3 (36); олія — 0 (900); куряче м'ясо без шкіри — 60 (112); свинина — 70 (174); смажена картопля (на олії) — 0 (274); морська риба (консервована) — 70 (210); ракові шийки („шримп") — 125 (80); морський рак — 200 (95); йоґурт — 11 (62); печінка — 300 (140); смалець — 95 (902); баранина (без товщу) — 70 (135); морозиво — 45 (207); риба солодкої води — 70 (79); яєчний жовток — 1500 (348); яєчний білок — 0 (51); устриці — 200 (66); індики і качки — 75 (218); горіхи і мигдалі — 0 (627); авокадо — 0 (167); кукурудзяна мука або крупа — 0 (355); оливки (зелені) — 0 (116). Всі дані взято з Державної Комісії Дослідів ЗСА.

На тему олії часто серед людей бувають дискусії, здебільша — не кваліфіковані. Щоб внести ясність, подаємо таке: кожний рід олії має свій вміст насичених і ненасичених товщів. Краща олія така, яка має більше ненасичених, а менше насичених. Серед них: кукурудзяна олія — насичених 10, а ненасичених 81; оливкова олія — нас. 11, ненас. 83; горішкова олія нас. 18, ненас. 76; соняшникова олія — нас. 8, ненас. 87; сойова олія — нас. 15, ненас. 72; бавовникова олія — нас. 25, ненас. 71.

Практично, оскільки людина не споживає олії надто багато кожного дня, між тими оліями великої різниці нема, і всі вони по суті мають „0" холестеролу. В кожному разі, коли б людина споживала 100 грамів олії денно, то, споживши таким чином 900 кальорій, вона не

(Закінчення на стор. 3-ій)

К. Крупський

КОЗАЧЧИНА В КРИВОМУ ДЗЕРКАЛІ

Здається, що поза Україною нема в світі іншої країни, про минувшину якої в історії так багато плутанини і цілеспрямованої неправди. До такого висновку прийде кожен українець, який прочитає опубліковану цього року в ЗСА книжку британського автора Філіппа Лонґворта „Козаки — п'ять століть бурхливого життя в російських степах".

Зрозуміло, що ми не звернули б уваги на цю книжку, коли б у ній не йшла мова про українські степи та січове козацтво, яке створило поважний епізод в історії нашого народу. Названа праця, що має понад 400 сторінок, уперше появилася 1969 р. в Англії, а вже через рік перевидало її Голт, Райнгарт енд Бівстон видавництво в Ню Йорку, Чикаґо і Сан Франсіско.

На обгортці книжки сказано про автора, що він вивчив російську мову в британській армії і є одним з найбільш визначних молодих знавців історії Росії. Його попередня книжка — „Мистецтво перемоги", біографія фельдмаршала Суворова — звернула на себе увагу критиків, а його переклад Лермонтова „Герой нашого часу" появився в ЗСА та Англії. Недавно автор повернувся з подорожі по Кавказу і тепер працює над черговою книжкою. Крім цього на обкладинці книжки вміщена коротка, але висока оцінка Ганса Коґна з рецензії в „Сатердей Рів'ю": „Чудова і необхідна книжка для студента цього історичного періоду. Повний образ Росії тієї ери. Авторитетно і яскраво написана".

Після інтродукції в першому розділі автор пише про козацтво, яке „народилося в Росії через 200 років після знищення Києва, що був столицею держави і центром квітучої християнської спільноти, що мала зв'язки з Англією Альфреда та блискучою Візантією".

Дальші чотири розділи присвячені „найбільшим козацьким героям": Єрмакові, Богданові Х м ельницькому, Хабарову, Атласову, Стеньці Разінові і Пуґачову.

Читач довідується, що ці та інші козаки відіграли важливу ролю в завоюванні для Росії азійських просторів, дармащо були неграмотні та дуже жорстокі. Вони були не гірші, пише автор, як їхні двійники на Заході, що торгували невільниками, не гірші, як безжалісні бельгійці короля Леопольда в Конґо.

„Таку ж допоміжну ролю, стверджує Лонґварт, — відіграли донські й запорізькі козаки, що боронили окраїни Росії на півдні в той час, як сама держава була зайнята обороною на західніх і північних кордонах країни. Козацтво було вигідне для царів, і тому царі приходили козацтву з допомогою, але коли кордони на заході й півночі були забезпечені, царі почали вкорочувати волю козаків".

Почавши від розділу про Хмельницького, автор не цурається слова „Україна", „український", але робить це в розумінні, що, мовляв, яка тут різниця? Росія мала багато різних провінцій, а Україна була лише одною з них . . .

Козаки не раз бунтувалися проти царів, змагаючи до незалежности від царського уряду, проте царі давали собі з ними раду.

Автор високо ставить здібності Богдана Хмельницького та хоробрість запорізьких козаків і подає досить вірний перебіг війни з Польщею, але вносить немало плутанини щодо цілей Хмельницького.

Автор каже, що російські історики по-різному насвітлюють козацтво. Одні представлять козаків у романтичному світлі, інші як вислужників царів, а ще інші бачать в них відблиск демократичної традиції.

„Українська школа", що може бути включена до цієї останньої групи, під впливом німецьких істориків початку XIX ст., які пропаґували український націоналізм, представляє Хмельницького як національного, а не як козацького героя. Головним пропонентом цієї школи був Грушевський, і деякі з його послідовників перебувають тепер на вигнанні.

Критичний читач запримічує, що авторові не легко представити Хмельницького, як Єрмака, Стеньку Разіна чи Пуґачова, які хотіли унезалежнитись від царської влади тільки для того, щоб мати свободу в грабунках та нападах.

Способом інтерпретації запорізьких козаків автор піддає читачеві думку, що Хмельницький також бажав такої незалежности, однак у світлі історичних фактів авторові тяжко довести таку річ, хоч він намагається підстригти всіх козаків під московську макітру. Читач легко запримічує, що запорожці відмінні від сибірських опришків, бо вони не завойовували для царів земель, а тільки охороняли свої прадідівські землі.

На ст. 108 автор пише: „Україні бракувало добрих союзників, а її економіка не могла видержати постійної війни. Богдан пробував встановити дипломатичні стосунки в користь України".

Виходить, що Хмельницький турбувався не тільки про долю козаків, але також про долю українського народу.

Лонґворт виразно тримає промосковську лінію, а тому читачам, які з його книжки схочуть довідатися про запорізьких козаків, защеплює фальшиве уявлення і може здезорієнтувати навіть студентів українського походження, які слабо знають історію Козаччини.

У „Вибраній бібліографії" автор подає праці Борщака, Доманицького, Герасимчука, Грушевського, Липинського, Крупницького, Полонської-Василенко, Оглоблина, Кордуби, Крип'якевича, Винара. Є тут також праці українських підсовєтських науковців.

Проте, автор ознайомлений з працями українських науковців поверховно, мабуть, на основі опінії московських істориків.

Лонґворт стоїть по стороні російського історика Ключевського, який доводить, що козаки еміґрували на Січ з півночі, з російських і литовських міст. Найновіші досліди, пише він, доказують, що населення України в половині XVI стол. не перевищувало 34.000. Іншими словами, він стоїть по стороні тих, які віками намагаються зробити український нарід духовим безбатченком.

Автор дякує Ніколаєві Васільєву за поради та конструктивну критику. Це — доказ, під чиїм впливом писав він свою книжку. Дякує він також московській пресовій аґенції — ТАСС-ові.

Зруйнування Січі Лонґворт представляє так, ніби кожен крок Москви до її ліквідації був спровокований поступками козаків: „Уряд уже не міг терпіти вибриків козаків".

Останнього отамана Січі Петра Калнишевського заслано на Сибір, „бо він розбагатів коштом козаків". На ділі Калнишевського заслано за те, що противився московській колонізації українських земель.

Улюблені Шевченком гайдамаки це, на думку автора, бандити і розбійники. Такими ж були їхні провідники Залізняк і Ґонта. На цім місці варто пригадати слова Т. Шевченка: „Брешеш, людоморе! За святую правду — волю розбійник не встане". Автор, як папуга, повторює відомі совєтські фрази, і свою книжку закінчує словами: „Козаки вже не є життьовою силою, але леґенда про них стала спадщиною кожного росіянина". Тут в

(Закінчення на стор. 3-ій)

ПАМ'ЯТІ БЛ. П. ОМЕЛЯНА ЦІСИКА

З волі Всевишнього на 83 році життя, після довгої і тяжкої недуги, відійшов у вічність 7 червня 1970 р., в Ню Бронсвіку, Н. Дж., бл. п. дир. Омелян Цісик. Бувший професор гімназій в Кіцмані на Буковині, Коломиї, Ніску, Стрию, як також управитель учительських семінарій в Стрию та Криниці.

Покійний народився 18 березня 1887 року в Ключеві Малім, коломийського повіту. Його батько, о. Константин Цісик і мама Иоанна з Левинських подбали про його освіту. Гімназію й університет покійний закінчив в Чернівцях і там, на Буковині, в Кіцмані в 1910 році почав свою педагогічну працю, де перебував до вибуху війни. Після війни в 1919 році учив в Коломиї в гімназії і учительській семінарії й завідував хлоп'ячою бурсою. 1923 р. „для добра служби" був польською владою перенесений до Ніска на Мазурах. Від 1925 року покійний вчив у гімназії в Стриї, а згодом став управителем тамошньої учительської семінарії Рідної Школи. Від 1940 року управляв учительською семінарією в Криниці, а від 1945 р. гімназією і всіми школами в таборі утікачів на Фраймані в Мюнхені. В 1951 еміґрував до Америки. Тут вчив в парафіяльній

Бл. п. Омелян Цісик

школі українознавства в Ню Бронсвіку аж до захворіння. Похоронено Покійного 13 червня 1970 року на цвинтарі св. Петра в Ню Бронсвіку.

Поккійний був не тільки педагогом, але і громадсько-суспільним діячем. Був він душею всіх українських організацій, та коли бачив, які недотягнення, старався помогти. Пригадую, коли то я перший раз запізнався з покійним дир. Омеляном Цісиком в 1930 році в „Маслосоюзі" в Стрию, де я був курсантом молочарського курсу. Пригадую, як прийшов Покійний, запізнавшись з нами курсантами, і оглянув малі ще тоді приміщення для викладів та запропонував уживати викладову залю жіночої семінарії на теоретичні виклади з молочарства. Це нас, тодішніх курсантів дуже втішило, що є ще такі люди з батьківським серцем, які дбають за кращі умовини молоді. По курсі ми роз'їхались, але кожний з нас пригадував собі його добре серце і заохоту до науки й праці для добра народу.

Минуло багато років, знову життева судьба так покерувала, що мені вдруге довелось зустрінутись з покійним дир. Цісиком, але вже не на Рідних Землях, але на скитальщині в таборі Фрайман біля Мюнхену, зимою 1945/46 року. В таку прикру зиму приїхав покійний з Австрії до згаданого табору та ще добре не влаштувавшись, почав організувати гімназію. Покликаючи до співпраці в учителюванні таких осіб, як д-р проф. Терлецький, Осип Залеський, Микола Тофан, Адам Антонович. о. Святослав Кусий, і багатьох інших. Він говорив: „Даймо можність молоді закінчити середню освіту, перервану воєнними подіями". Покійний дав можливість багатьом молодим людям здобути середню освіту, защо тепер багато його учнів хилять голови перед масстатом його смерти. Покійний не тільки опікувався молоддю та гімназією, дбав він також про громадське життя в таборі. Поза гімназією він посвячував багато часу таборовій кооперативі „Самопоміч" і був головою її Надзірної Ради. Коли ж почалось переселення, кооперація почала занепадати, Він, скликавши нараду, запропонував мені обіймити провід кооперативи, яку ми спільно ще повели більш року часу, аж до цілковитого розв'язання табору.

Покійний, переселившись до Америки, поновно включився в громадське життя в Ню Бронсвіку, організуючи українську католицьку церкву та суботні школи і курси українознавства. Покійний був людиною, що не вміла бездільною сидіти, а все мусіла щось корисного робити для української справи. Про благородну працю на культурно - громадському відтинку бл. п. дир. Цісика, як на Рідних Землях, на скитальщині чи на американській землі можуть багато сказати його учні.

Кінчаючи цей спогад про цю благородну людину, якою був покійний директор Цісик, нехай буде вільно мені від всіх, що знали його, попрощати такими словами: Прощай, Дорогий Невтомлений Земляче та опікуне молоді! Нехай американська земля заступить українську землю та стане легкою, пам'ять про Тебе залишиться надовго між нами.

Василь Мастикаш

ВИЙШЛА ВІРШОВАНА ПОВІСТЬ АНАТОЛІЯ ГАЛАНА

Буенос Айрес. — у Видавництві Юліяна Середяка вийшла чергова книжка — віршована повість письменника Анатоля Галана під назвою „Хам", обкладинка й ілюстрації Семена Калини, з „Передмовою" від Видавництва; висоти накладу не зазначено. В цій книжці на 110 сторінок розповідається віршами про прихід совєтської влади, голод, терор, репресії. Головним персонажем „Хама" є кар'єрист, жадібний влади Петро Буслай, який допомагає окупаційній владі „розкуркулювати" чесних селян; розповідається про засланців, про комуністів-активістів, про голод в часи сталінщини тощо. В кінці книжки подано назви десяти інших творів цього ж автора, переважно збірок оповідань та новель, двох повістей і одної драми.

ВІСТІ СКВУ

ЗАСІДАННЯ ПРЕЗИДІЇ СЕКРЕТАРІЯТУ СКВУ

Ню Йорк (СКВУ — УПС) — 19 квітня тут відбулося чергове засідання Президії Секретаріяту СКВУ, на якому було обговорено справу творення Світової Ради Української Вільної Науки та плян збірки фондів на біжучу працю Секретаріяту.

Президія схвалила створення Організаційного Підготовчого Комітету для організації Світової Ради Української Вільної Науки, яку очолив проф. Володимир Янів, ректор УВУ. До Комітету входять — президент Головної ради НТШ, проф. Є. Вертипорох та президент УВАН, проф. О. Оглоблин.

Президія познайомилася зі звідомленням про ситуацію на терені українського організованого життя в Аргентині та Бразилії і прийняла до відома пороблені там заходи щодо організаційного завершення та наладнання кращої міжорганізаційної співпраці.

Президія прийняла до відома погодження Виконавчого Органу Української Національної Ради щодо способів і форм консультацій та обміну інформаціями між Президією Секретаріяту СКВУ та українськими політичними середовищами. Як, відомо, в цій справі остання пленарна сесія Секретаріяту СКВУ винесла була відповідну резолюцію, яку Президія подала до відома заінтересованим політичним чинникам.

ФОНД СКВУ

Президію Секретаріяту СКВУ закликає українське громадянство у всіх країнах поселення складати пожертви на Фонд СКВУ. Пожертви просимо вплачувати до своїх центральних репрезентацій або до Секретаріяту СКВУ.

World Congress
of Free Ukrainians
P. O. Box 117
Old Chelsea Station
New York, N.Y. 10011

МІЖНАРОДНА КОМІСІЯ ЮРИСТІВ В СПРАВІ УКРАЇНСЬКИХ В'ЯЗНІВ В СССР

Ню Йорк (СКВУ — УПС) — У періодичному виданні Міжнародної Комісії Юристів, осідок якої є в Женеві, Швайцарія, за місяць березень 1970 (ч. 5) ця Комісія зайняла становище до важкого положення українських в'язнів в совєтських тюрмах, кваліфікуючи цей стан як серйозне порушення основних прав людини.

Як відомо, Екзекутива Ради Суспільної Служби СКВУ інтервеніювала в тій справі і просила Міжнародну Комісію Юристів піднятн голос в обороні українських в'язнів. У листі з 19 березня 1970 Міжнародна Комісія Юристів поінформувала Екзекутиву Ради Суспільної Служби про пороблені заходи. У цьому конкретному випадку йшлося про петицію Михайла Гориня, Івана Кандиби та Лева Лукіяненка, які протестували проти затроювання харчів, призначених для в'язнів.

Ukrainian Information
Service
P. O. Box 117
Old Chelsea Station
New York, N.Y. 10011

Вийшов з друку „Буквар" сл. п. п. Марії Дейко

Торонто. — Заходами Головної Управи Українських Педагогів Канади вийшов друком в кінці серпня 1970 р. перший підручник для Рідних Шкіл та Шкіл Українознавства, ілюстрований „Буквар", із мовними вправами і словником; малюнки та багатокольорова обкладинка роботи мистця Леоніда Денисенка. Авторка „Букваря", сл. п. проф. Марія Дейко не побачила цього видання, вона померла минулого року в Австралії. Виданням „Букваря" завершено публікацію всіх шости підручників її авторства: „Буквар", „Рідне Слово", „Волошки", „Рідний Край", „Євшан-Зілля" і підручника-читанки для 5-6-го року навчання, посмертно виданої Видавництвом „Рідна Мова" в Австралії, „Про що тирса шелестіла". Щойно виданий в Торонті „Буквар", рекомендований до вжитку як українським школам, так і в домашньому приватному навчанні української мови, Світовою Координаційною Виховно-Освітньою Радою, СКВОР, має 80 сторінок і розпочинається серією малюнків з життя дітей вдома і в школі: на основі цих малюнків діти мають складати свої перші розповіді. Потім іде засвоєння звуків з української мови, подане з ілюстраціями до теми, великими друкованими й писаними літерами, з коротенькими простими оповіданнями з життя українських дітей поза Україною, зокрема в англомовних країнах. Після друкованої абетки йдуть доступні розповіді про Україну, Т. Шевченка, І. Франка, мовні вправи, загадки, тексти до вільноручних вправ і для деклямацій у клясі чи із сцени, розділ „Рахуймо" і в кінці „Українсько - англійський словник" та словник для віршів. У „Післяслові" сл. п. Марія Дейко зазначає, що „Буквар" доводить обсяг відомої дітям лексики на кінець першого року навчання до 390 слів активного вжитку.

НА МЕДИЧНІ ТЕМИ

((Продовження зі стор. 2-ої)

мала б „місця" на потрібну кількість інших харчів. Різниця ж навіть тоді у кількох грамах насиченого чи ненасиченого товщу — мінімальна. Тому засадничо приймається, що кожна олія — добра, і вибирати її треба згідно з смаком, ціною та наявністю її на ринку. Це саме стосується марґарини.

Скільки ж можна, все таки, споживати цього холестеролу, бож його виключити неможливо. Згідно з даними Американського Об'єднання Серцевих Недуг пересічна людина нормальної ваги, без недуги судин і серця, з нормальним тиском крови, а також без родинної історії недуг серця чи крововиливів у мозок може споживати до 300 міліграмів холестеролу денно, затримуючи, очевидно, при цьому нормальну кількість спожитих кальорій.

Загальну кальорійність різних груп харчів та методи втримування ваги в нормальних межах подаємо докладніше у нашому „Лікарському Довідникові", який появиться у продажу цими днями.

ВІДКРИВАЄТЬСЯ ДИТЯЧА СВІТЛИЧКА В ПАССЕЙКУ

Пассейк, Н. Дж. — З ініціятиви і заходами 18-го Відділу СУА в Пассейку відкриється 5-го жовтня Українська Дитяча Світличка, при 240 Говп евню. Світличка буде працювати в понеділки і в середи, від 9 год. ранку до 12:30 по полудні. Зголошувати дітей та інформації можна одержати у пані Євгенії Цікало, телефон: (201) 661 - 2118.

КУРСИ УКРАЇНІСТИКИ В ПЕНСИЛЬВЕНІЙСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

Філядельфія. — Одинадцять років існують при Пенсильвенійському Університеті Курси Українознавства. При Слов'янському Відділі створено за той час чималу бібліотеку з українознавства, для студентів є два українські стипендійні фонди. Студії українознавства в Пенсильвенійському університеті існують заходами місцевого Відділу УККА. Останніми роками літературні виклади не провадились, бо не було мінімальної кількости бажаючих — 15 слухачів, але виклади з україністики на вищому академічному степені тривають і за них студенти одержують кредити. На такі вищі курси україністики можуть тепер записуватись студенти, або особи, зацікавлені поширенням знань з української мови й літератури. Досі зголосилось ще замало кандидатів, і тому провідні громадські кола у Філядельфії рахуються з можливістю ліквідації Курсів Українознавства.

ПИСЬМЕННИКІВ ПОСИЛАЮТЬ У ШАХТИ І В КОЛГОСПИ

Київ. — „Тих, хто пише про сучасників, ми намагаємось всіляко підтримувати. Багатьом письменникам було надано творчі відрядження", інформує на сторінках „Літературної газети" з 8 вересня голова Київської письменницької організації і заступник голови Спілки Письменників УССР комуніст В. Козаченко: „Контакти з виробничими колективами збудили інтерес до сучасного робітника, колгоспника, до науковця взагалі. Д. Ткач написав повість про шахтарів Кроворіжжя, П. Вільховий і В. Конвісар вивчають зараз трудові будні людей села". У звіті В. Козаченка, що нагадує подібні звіти з часів Сталіна, сказано, що Видавництво „Дніпро" започаткувало серію видань „Наш сучасник", Ю. Бедзик „уже пише повість про молодіжну бригаду заводу „Більшовик", Н. Кащук — про колишнього голову колгоспу Ковтуна, а М. Рудь — про секретаря обкому партії..." Навіть поетів посилають в колгоспи, радгоспи, на заводи, щоб вони там „вивчали життя трудящих" і потім писали на такі теми вірші. Посилена „діяльність" Київської спілки письменників, найбільшого колективу при Спілці Письменників УССР, пояснюється як вимогами комуністичної партії оспівувати сучасника в підмальованому дусі соціялістичного реаалізму, так і тим, що незабаром відбудуться звітно - виборчі збори, які скликаються що два роки і які завжди відбуваються з участю представників найвищих партійних органів для контролі.

Збірник-Альманах Т-ва „Сільський Господар" у Львові 1899-1944

Появився друком збірник Т-ва „Сільський Господар" у Львові. Збірник великого формату, має 600 стор. друку з мапою західньоукраїнських земель та 126 світлинами. Дверда оправа.

В Збірнику взяло участь 60 авторів із своїми працями. Це колишні активні працівники агрономи-суспільники, ветеринарійні лікарі, кооперативні та громадські діячі.

У своїх спогадах автори старалися з'ясувати агрикультурне та економічне відродження села на західньоукраїнських землях в часі між двома світовими війнами.

Праця видана під фірмою УВАН у ЗСА. У вступному слові президент УВАН проф. д-р О. Архімович подає наступну оцінку матеріялів у Збірнику: „В цілому Збірник, це пам'ятка про знаменну епоху, що вже відійшла і являє собою перводжерельний матеріял для історичного вивчення сільсько-господарських умов на західньоукраїнських землях у першу половину XX сторіччя".

Збірник зареєстрований в Конґресовій Бібліотеці — Library of Congress Catalog Card No. 67-21811.

Видано Збірник виключно на пожертвах українських установ і громадянства Америки і Канади.

Редакційна Колеґія і Фінансова Комісія складають щиру подяку всім жертводавцям, а зокрема Т-ву Українських Інженерів — Відділ у Філядельфії, що зложило на видавничий фонд 860.00 дол.

Замовлення на книгу у сумі 12.00 долярів просимо пересилати на адресу Редакції:

PAWLO DUBRIWNYJ
19 Reynolds Avenue
Whippany, New Jersey
07981, U.S.A.

Належність за книгу можна наперед висилати до Української Щадниці у Філядельфії. Адреса:

UKRAINIAN SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION
Zbirnyk "SH."
1321 W. Lindley Avenue
Philadelphia, Pa. 19141
а в Канаді, на адресу:
NORTH WINNIPEG CREDIT
UNION SOCIETY LIMITED
544 Selkirk Ave.
Winnipeg 4, Man. Canada

В ІНДІЇ ПЕРЕМОГУ ВІДНЕСЛА партія прем'єра Індіри Ганді, здобувши поважне число місць в автономному соймі провінції Кераля, яка нараховує 20 мільйонів населення. Комуністи, які в 133-членному соймі мали раніше 52 мандати і становили найсильнішу групу, впали до 27 мандатів.

КОЗАЧЧИНА В КРИВОМУ ДЗЕРКАЛІ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

автора українці вже зовсім зникли.

Такі книжки, як названа Філіппа Лонґворта, роблять велику шкоду українській справі. Однак, це сумне явище не є безнадійне. Перед українською політичною еміґрацією стоїть важливе завдання: дбати, щоб Осередок Українських Студій при Гарвардському університеті і наші українські наукові установи публікували англійською мовою історичні праці українських науковців. Треба за всяку ціну зробити доступними англомовним студентам хоч найважливіші праці головного „пропонента української школи" Михайла Грушевського. Ми маємо журнал „Український Історик". Допоможім фінансово зміцнити його так, щоб він міг стало друкувати частину своїх статтей англійською мовою.

Коли скеруємо поважну частину нашої суспільної енергії в сторону такої праці, то можемо бути певні, що вона принесе велику допомогу Рідному Краєві.

ГОЛОВНИЙ УРЯД УНС НА НАДЗВИЧАЙНИХ НАРАДАХ...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

— Звіти головних урядовців мають бути надруковані та розіслані всім їм, разом з програмою нарад, щонайменше на два тижні перед річними нарадами;

— На річних нарадах звітодавці повинні впродовж не більше як десять хвилин подавати тільки свої завваги та доповнення до звітів ,але не відчитувати повних звітів;

— На річні наради Екзекутивний Комітет і Комісія для фінансових справ повинні приготовити прелімінар бюджету;

— Створити правничу комісію, яка приготовила б проєкт правильника для праці і нарад та вже тепер почала працювати над пропозиціями змін статуту на черговій конвенції;

— Перевірити і на найближчих річних нарадах з'ясувати можливості введення деяких нових родів забезпечення;

— Дати Екзекутивному Комітетові вільну руку в справі забезпечування кандидатів в члени в побороvому віці;

— Прийнято пропозицію заступника головного предсідника і рекордового секретаря Володимира Сохана щодо деякого підвищення віку на забезпечення членів без лікарських оглядин;

— Прийнято або передано під розгляд поодиноких комісій ще цілий ряд інших резолюцій і рекомендацій в організаційних, фінансових та культурно - видавничих справах.

Канадійське Представництво

Очолювана заступником головного предсідника УНС на Канаду сенатором Павлом Юзиком Комісія для канадійських справ запропонувала, щоб дотеперішню Канадійську Канцелярію УНС перейменувати на Канадійське Представництво УНС, що більше відповідатиме англійській назві. Це представництво творитимуть всі члени Головного Уряду з Канади і директор дотеперішньої Канадійської Канцелярії п. Богдан Зорич. Комісія запропонувала ряд змін і реформ, що мають бути ще остаточно оформлені та устійнені в порозумінні з Головним Екзекутивним Комітетом.

Закінчення нарад

Ці перші наради новообраного Головного Уряду УНС закінчено в неділю, 20-го вересня традиційним відспіванням гимну „Ще не вмерла Україна".

Ґолда Меір відлетіла до Ізраїлю, вдоволена вислідами відвідин в ЗСА

Ню Йорк. — Ізраїльський прем'єр Ґолда Меір відлетіла з нюйоркського Міжнародного Кеннеді - летовища в минулу неділю 20 вересня після півночі до Ізраїлю, перевівши в минулих 4-ох днях наради з найвищими американськими та міжнародними державними мужами. В минулу п'ятницю вона перевела довгу розмову з президентом Ричардом Ніксоном та державним секретарем Вілліямом Роджерсом у Білому Домі. У тій розмові вона відмовилася відновити переговори з арабами за посередництвом шведського дипломата Ґуннара Яррінґа, якщо Совєти і Єгипет не заберуть із смуги над Суезьким каналом протилетунські ракети на позиції, що їх займали перед проголошенням воєнного перемир'я 7-го вересня ц. р. Але Ґолда Меір заявила, що Ізраїль зберігатиме воєнне перемир'я, якщо зберігатиме його також Єгипет. Вона дістала згоду від Америки на економічну допомогу у висоті 450 мільйонів дол. та на дальші достави зброї. В неділю 20 вересня Ґолда Меір промовляла до 3.000 учасників бенкету в Ню Йорк Гілтон Готелі в Ню Йорку, де, між іншим, всю вину за теперішнє напруження на Близькому Сході приписала Совєтському Союзові та його еґоїстичній імперській політиці. Вона заявила, що Москва готова посвятити однаково Ізраїль, як Єгипет, задля осягнення своїх цілей. Ґолда Меір ствердила, що ні один чужий вояк не пролив крови за Ізраїль і що Ізраїль не потребує чужих вояків для оборони своєї волі, бо це роблять самі ізраїльці. Вона просила тільки допомоги грішми і зброєю. На тому бенкеті були приявними і відвідали її раніше в готелі губернатор Нелсон Рокефеллер, його демократичний суперник на становище губернатора Артур Ґолдберґ, посадник Джан Ліндзі й інші достойники. Безпосередньо перед своїм відлетом — Ґолда Меір нараджувалася ще із своїм міністром закордонних справ Аббою Ебаном, який залишився в Ню Йорку на сесії Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй.

„Ніколи не забуду" в Чикаґо

Тут від середи 8 квітня на протязі тижня висвітлювано в залі СУМА на Вест Чакаґо новий український кінофільм „Ніколи не забуду", КАНУКР, за сценарієм Ст. Любомирського.

Це вже другий фільм фірми КАНУКР (перший був „Жорстокі світанки"), технічно набагато кращий за перший. Також гра акторів, що грали головні ролі (повстанки Оксани, канадійського летуна і командира повстанців) досить добра, особливо коли мати на увазі, що це не були рутиновані професіонали кіномистецтва. Скажемо більше: враження таке, що режисура фільму з даних акторів могла видобути значно більше, якби не так щільно в'язала себе в постановці рамками сценарія; якби зважилася на власне „розцвічення", в'яскравлення певних кадрів підкресленими деталями тла, символікою „наралельного биття серця" природи і людей - учасників.

Натомість, намул театральности, „сценічного хизування" (хоч він не був надто грубий, а проте помітний, особливо в показі головного німецького начальника) слід видалити геть. Також задовге тривання і накопичення того самого змісту кадрів — ось як їх десяток передштурмового перебігу (із залеганням та вставанням усього повстанського загону) до будинку - осідку емведе чи смершу — є, з нашого погляду, явним мінусом фільму. Бо такі однозмістові кадри гальмують сюжетну акцію і зайво забирають час, який варто було використати на поглиблення психологізму, а впарі з цим і емоційности образів головних персонажів. Адже пара - друга ще (тобто додавши) таких кадрів — як, напр. „близьким пляном" взяте надхненне обличчя Оксани з великими чорними очима — набагато піднесли б вимовність, емоційну наснагу, — отже й мистецьку вартість фільму.

Наголошуючи потребу більшого психологізму, ми маємо на увазі також показ повстанців не в часі бою, а — так мовити — з покладеними долі рушницями: за товариською гутіркою, за розмовою „дуетом" близьких друзів, за індивідуальним роздумом і спогадом чи й листом. Такого показу в „Ніколи не забуду" майже нема. А тим часом повстанці — також люди і ніщо людське їм не чуже.

Попереду ми вже сказали про загальне позитивне враження від гри головних персонажів: Оксани (Рома Дольницька) і канадійського летунського старшини (Юрій Денисенко). Тепер хочемо відзначити добру гру дальших двох персонажів: священика (акт. Б. Паздрій) і повстанського кухаря (Мих. Сеник). Постать першого була на екрані така величаво - одухоновлена, що мимоволі притягала до себе — як до „якоря душеспасіння". А від кухаря так і пашіло життєрадісним гумором і добротою незаколоченой, молодечо-чистої душі. Велику приємність авдиторії справила його міміка в момент, коли канадець і Оксана злилися в поцілунку. Мих. Сеник був тут справді на вершечку акторської гри.

Автор сценарія намітив (може й трохи слабо) серед типажу „Ніколи ні забуду" пару „проміжних" (нібито „співіснувальних") образів, що мали б бути наче містком поміж людськими антагоністичними таборами, не допускаючи небажаного голого схематизму поділу учасників фільму на „добрих" (повстанські, взагалі українські персонажі) і „злих" (німці і червоні москалі). Але режисура цей слушний крок сценариста злегковажила, не потурбувалась дати тим „проміжнякам" жадної динаміки руху і жесту; в наслідок цього вони так і залишилися обмеженим суто словесною оболонкою недокрівним натяком і не могли затушкувати згаданої вище схематичности типажу.

Це другий з черги істотний мінус (перший— недостатнє охоплення „сірої" чи мирної щоденщини повстанців і помітний брак психологічного заглиблення людських образів).

Можна ще згадати окремі дрібні недоладності, ось як: перенесення канадійцем мертвої вже Оксани через річку, що триває досить довго і без хоч би одного пострілу з боку ворога — так ніби у нього не було вже жадного набою; таксамо неймовірна поява тих самих емведистів, яких щойно перед цим — як виглядало — всіх покладено трупом під час штурму їх резиденції. Але таких окремих „промахів" трудно встерегтися не раз і доброму фільмові. І власне, кінчаючи цей короткий розгляд, ми хочемо сказати, що історія пригод перебування канадійського офіцера спочатку в середовищі повстанців, а пізніше в лабетах червоних москвців (хоч він пішов до них добровільно), — історія в загальному цілком імовірна, а однак подумана цікаво і вельми повчально. Вона добре наголошує наївність, в цім ипадку зовсім щиру, безприкладну брутальність та перфідію Москви. Очевидно, це насамперед заслуга автора сценарія — С. Любомирського.

Загалом треба ствердити, що в порівнянні з „Жорстокими світанками" — фільм „Ніколи не забуду" є значним кроком уперед в ділянці української фільмової продукції на американському континенті.

А. Юриняк

В літературно-Мистецькому Клюбі в Ню Йорку відбулося відкриття сезону

Ню Йорк. — Літературно-музичним вечором розпочався сезон в Літературно-Мистецькому Клюбі в Ню Йорку, що міститься при 2-ій евню, поблизу Українського Народного Дому на долині міста. Вечір відкрив голова ЛМКлюбу Борис Ржепецький, згадавши добрим словом сл. п. скульптора Сергія Литвиненка, засновника й довголітнього голови Клюбу, чий портрет — роботи маестра Володимира Ласовського — прикрашує клюбову залю. Вечором провадив актор Степан Крижанівський, представляючи виконавців і розповідаючи, між мистецькими виступами, жарти і дотепи. Згадав конферансьє і про те, що незабаром відбудуться загальні збори членів ЛМКлубу. Виступали письменник-гуморист Іван Керницький, який прочитав декілька фейлетонів, в тому „Вакаційний спогад", „Америка" й ін., і музичний педагог та композитор проф. Омельський, який виконав „Польонез" Шопена, „Бразилійський танець" та власний, дотепно й цікаво написаний твір — варіяції на тему народної пісні „Дуб на дуба похилився", для фортепіяна. Вечір закінчився побажаннями присутніх щодо тематики наступних зустрічей в ЛМКлюбі, які відбуваються кожної п'ятниці о 8-ій год. вечора.

У ЛОНДОНІ ВІДКРИТО світову філятелістичну виставку, при чому в першому її дні, в минулу п'ятницю, було понад 10.000 відвідувачів. Виставку відкрив британський міністер пошти і телекомунікації Крістофер Чатавей. Приявними були на відкритті високі представники американської Поштової служби та американського державного поштового архіву. Надзвичайну увагу притягає до себе американський кіоск. Виставка зоветься „Філімпія 1970".

3 особи відлетіли бальоном з Америки до Франції

Ди Спрінґс, Лонґ Айленд. Н. Й. — В неділю 20-го вересня два чоловіки й одна жінка на бальоні „Вільне Життя" з місцевости „Ди Вілледж оф Іст Гемтон" відлетіли до Франції, де сподіваються залетіти за 5 днів. Ці особи — це Мелколм Брайтон, 32-річний англієць, летить як пільот. Він — навіґаційний інженер і професійний „бальоніст", який оце вже 100 раз пілотує бальоном. З ним полетів 32-річний Родні Андерсон, який є навіґатором. З ним летить 28 річна жінка Андерсона пані Памела Бравн, яка ще ніколи не летіла бальоном. Вони пляниують зробити впродовж п'ятьох днів 3.000 миль та долетіти до Франції, якщо буде спритлива погода і вітер. Коли їм вдасться їхній плян, то встановлять новий рекорд, бо досі рекорд з 1914 року становить тільки 1,896 миль. Досі було кілька спроб перелетіти на бальоні Атлантик із Америки до Европи, але вони не вдавалися. Перша проба була в 1873 році, а остання в 1968 році, коли канадійські „бальоністи" встигли були перелетіти тільки 50 миль.

ПАПА ЛІКВІДУЄ „ЗБРОЙНІ СИЛИ" ВАТИКАНУ

Папа Павло VI проголосив ліквідацію всіх уніформованих частин, що їх має Апостольська Столиця, за вийнятком 56-членної так званої Швайцарської ґвардії. Під розпорядження Папи підпали 500-членна Почесна і Палятинська ґвардії, як також 141-членна Понтифікальна жандармерія. На цій світлині видно членів різних отих — зліквідованих тепер — давніх формацій.

Сирія перевела інвазію на Йорданію...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

Судану й Лібії, як мирові посередники між Гуссейном і партизанами. Тунізія зажадала скликати негайно до Каїро надзвичайну конференцію „на вершинах" 14-ох держав Арабської Ліґи. Лібія загрозила, що коли та конференція не доведе до замирення в Йорданії, то вона, Лібія, вишле разом з Альжиром військо до Йорданії в допомогу партизанам. В самій Йорданії державне військо панує в Аммані, але кілька північних містечок знаходиться в руках партизанів.

На тлі такої хаотичної ситуації на близькому Сході — ЗСА ведуть приготування до можливої збройної інтервенції. Президент Ніксон заявив в минулий четвер в розмові з редакторами і видавцями в Чикаґо, що коли б Сирія або Ірак збройно підтримали йорданських партизанів, то ЗСА будуть змушені перевести збройну інтервенцію, щоб у першій мірі рятувати американських громадян в Йорданії. Ідеться про 40 службовиків амбасади в Аммані, кругло 350 інших американців в Йорданії та 27-ох громадян в числі 54-ох „закладників", що їх терористи схопили із літаками. Про долю всіх отих „закладників" нема ніяких відомостей. За одними вістками партизани вивезли їх до своїх таборів поза Амманом, за іншими — вони приміщені в різних арабських помешканнях на передмісті Амману. Недалеко берегів Ливану й Ізраїлю кружляє американський літаконосець „Індепенденс" з 1.500 вояками морської піхоти. Других 1.500 таких вояків пливе туди на гелікоптероносці „Ґуам". У східній частині Середземного моря знаходиться теж літаконосець „Саратоґа". Збільшено число транспортних літаків С-130, готових до перевозу вояків. В Европі поставлено в стан бойової готовности дальших 3.500 американських вояків.

ТАРЗАН, Ч. 6433 Приготування до купелі

В оселі лікуючих мужів Момбай приготовляє свою медичну кадь для спаралізованих ніг медсестри Наомі...

Момбай шанує твою сором'язливість, Наомі. Він каже, що треба тільки роззути твої чобітки.

Щоб стати іспитованою медсестрою, Тарзане, я перейшла п'ять років вишколу в найкращих і найсучасніших шпиталях в Америці! Тепер мушу забути про все, чого навчилась...

Я є пацієнткою в африканського лікуючого чоловіка з кісткою у носі!